

Sygn. akt III C 845/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2022 roku

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie III Wydział Cywilny, w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Alicja Przybylska

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Zielińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2022 roku w S.

sprawy z powództwa G. M.

przeciwko R. T.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt III C 845/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 października 2020 roku G. M., reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego R. T. kwoty 661,74 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 12 % w skali rocznej liczonymi od dnia 9 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty. Wniósł także o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu żądania pozwu wskazano, że w dniu 5 stycznia 2018 roku pozwany R. T. zawarł z powodem G. M., prowadzącym działalność pod firmą (...), pisemną umowę najmu samochodu T. (...), nr rej. (...). Wydanie pojazdu nastąpiło w dniu zawarcia umowy, o godz. 17:52. Podpisując umowę pozwany oświadczył, że zapoznał się z „Ogólnymi warunkami najmu lub użytkowania samochodu”, stanowiącymi załącznik do umowy i je zaakceptował. Strony określiły czynsz najmu na kwotę 269,37 zł brutto, a także pozostałe koszty związane z eksploatacją samochodu oraz ewentualne kary umowne. Nadto pozwany zobowiązał się do poniesienia opłaty za planowany wyjazd zagraniczny wynajętym samochodem. Strony ustaliły w pkt 14 lit. a „Ogólnych warunków najmu lub użytkowania samochodu” umowne odsetki w wysokości 12 % rocznie, w przypadku opóźnienia w zapłacie którejkolwiek z opłat wynikających z zawartej umowy. Pozwany zwrócił powodowi samochód stanowiący przedmiot umowy w dniu 7 stycznia 2018 roku o godz. 18.00, co zostało potwierdzone protokołem zwrotu. Powód wystawił pozwanemu fakturę VAT nr (...) z dnia 8 stycznia 2018 roku, z terminem płatności do dnia 8 stycznia 2018 roku, na kwotę 661,74 zł. Pomimo wystawienia faktury pozwany nie zapłacił wynikającej z niej należności. Celem polubownego i pozasądowego załatwienia niniejszego sporu powód wystosował wobec pozwanego wezwanie do zapłaty z dnia 14 lutego 2020 roku, które pozostało bez odpowiedzi. Mając na względzie termin zapłaty należności określony na dzień 8 stycznia 2018 roku, wynikający z faktury VAT, roszczenie stało się wymagalne z dniem 9 stycznia 2018 roku.

W dniu 29 października 2020 Starszy Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zgodnie z treścią żądania pozwu (ówczesna sygn. akt I Nc 1844/20).

Pozwany złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, którym zaskarżył go w całości i wniósł o oddalenie powództwa.

W treści sprzeciwu pozwany wskazał, że opłata za wynajem została uiszczona, co zostało zaznaczone na umowie oraz fakturze. Została również uiszczona kwota w wysokości 1.000 zł tytułem kaucji, która została mu zwrócona po uregulowaniu należności za najem oraz po zwrocie auta.

W piśmie z dnia 29 października 2021 roku pełnomocnik powoda podtrzymał w całości dotychczasowe stanowisko wyrażone w pozwie. Wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu stanowiącego wykaz transakcji kartą dokonanych w miesiącu styczniu 2018 roku w oddziale w S., na fakt niepobrania przez powoda z konta bankowego pozwanego kwoty roszczenia głównego i pozostawania przez pozwanego w dalszych ciągu w stanie zadłużenia. Wskazał, iż zapis na umowie najmu dotyczący zapłaty kwoty 661,74 zł za pomocą karty płatniczej widnieje tam jedynie jako wynik ustnych ustaleń dokonanych między pozwanym a pracownikiem powoda, który następnie został powielony i błędnie znalazł się również jako zapis na fakturze Vat nr (...). W rzeczywistości wskazana powyżej kwota nigdy nie wpłynęła na rachunek bankowy powoda, zaś zadatek, który pozwany zapłacił w momencie zawierania umowy najmu nr (...), został mu zwrócony w całości zaraz po zakończeniu najmu, co w ostateczności świadczy o tym, że pozwany nadal pozostaje dłużny wobec powoda za czynsz najmu.

Pismem z dnia 26 stycznia 2022 roku R. T. wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka O. T. na fakt uiszczenie należności za najem w całości oraz dowodu z dokumentu w postaci zestawienia operacji z rachunku bankowego na fakt wybrania w dniu 5 stycznia 2018 roku z konta pozwanego gotówki w wysokości 1.500 zł w celu uiszczenia należności za najem pojazdu. Pozwany wskazał, iż zapłata za najem musiała być płatna z góry, inaczej pojazd nie zostałby mu wydany, co znajduje odzwierciedlenie w treści umowy. Wpłacona kaucja została mu zwrócona w dniu 7 stycznia 2018 roku. Gdyby natomiast nie uiszczył należności za najem, zapewne zostałaby potrącona z kaucji, co jednak nie zostało uczynione. Wskazał, że całość należnej kwoty, którą zobowiązany był uiszczyć na rzecz powoda, została opłacona prawdopodobnie gotówką w dniu odbioru pojazdu. Z ostrożności podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

Pismem z dnia 7 lutego 2022 roku powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wskazał, że wpłacone przez pozwanego tytułem kaucji pieniądze zostały w całości zwrócone być może przez niedopatrzenie pracownika powoda, który sugerował się błędnym zapisem na umowie najmu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. M. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) G. M., której przedmiotem jest wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek.

Dowód:

- wydruk z (...), k. 7.

W dniu 5 stycznia 2018 roku R. T. zawarł z G. M., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą K. G. M., umowę najmu nr (...), której przedmiotem był najem pojazdu marki T. (...), nr rej. (...), nr VIN (...).

W treści umowy wskazano, że pojazd został wynajęty w celu wyjazdu zagranicznego, za co naliczono wynagrodzenie w kwocie 123,00 zł brutto. Pojazd został wydany w dniu 5 stycznia 2018 roku o godz. 17:52, w S. przy ul. (...). Ustalono cenę najmu za dobę na kwotę 219,00 zł netto/269,37 zł brutto. Planowane data i miejsce zwrotu: 7 stycznia 2018 roku, godz. 17:52, S., ul. (...).

Pobrano kaucję w wysokości 1.000,00 zł.

W treści umowy wskazano, że kwotę 661,74 zł zapłacono kartą.

Pod umową podpisali się R. T. jako najemca oraz P. S. jako wynajmujący, w imieniu firmy (...).

Dowód:

- umowa najmu, k. 8,
- przesłuchanie powoda, k. 71,
- zeznania świadka O. T.. k. 85-85v.

Zgodnie z „Ogólnymi warunkami najmu lub użytkowania samochodu” określają one warunki korzystania z samochodu, zwanego dalej pojazdem. Wynajmującym jest G. M., a najemcą – klient, osoba fizyczna.

Zgodnie z punktem 4. Ogólnych warunków najmu lub użytkowania samochodu zapłata następuje:

- a) gotówką, kartą płatniczą lub przelewem z góry w całości, za minimum 1 miesiąc lub deklarowany okres najmu zawarty w umowie, plus kaucja minimum 500 zł, do rozliczenia w drugim dniu roboczym po zwrocie pojazdu, która zostanie zwrócona na konto wskazane przez najemcę lub użytkownika, jednak nie wcześniej jak w dniu dokonania całkowitej zapłaty za przedmiotowy najem, o ile umowa nie stanowi inaczej, ale w przypadku powstania szkody w pojeździe, kaucja zostanie zatrzymana do czasu likwidacji szkody,
- b) wszystkie ceny zawarte w umowie najmu pojazdu podane są w złotych polskich,
- c) najkrótszy okres najmu to 24 godziny, za opóźnienie zwrotu pojazdu najętego, z przyczyn leżących po stronie najemcy lub użytkownika do 5 godzin, pobiera się dodatkowo opłatę w wysokości 18,45 zł OS,ML 24,6 zł S,SL,D,DM 36,9 zł pozostałe, za każdą rozpoczętą godzinę opóźnienia. Powyżej 5 godzin, płaci się bezwzględnie jak za dobę najmu trwającą pełne 24 godziny zegarowe,
- d) w dniu zwrotu pojazdu najemca lub użytkownik jest zobowiązany zapłacić ewentualne inne należności, wynikające z postanowień umowy,
- e) terminy płatności są datami ostatecznymi wpływu pieniędzy na rachunek wynajmującego, przy czym przy zapłacie kartą uznaje się dzień zapłaty,
- f) informacje o nieuregulowanych zobowiązaniach będą przekazywane do Krajowego Rejestru Długów Biura (...) SA zgodnie z ustawą z dnia 9 kwietnia 2010 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych wymianie danych gospodarczych.

Zgodnie z punktem 5. w szczególnych przypadkach strony mogą ustalić inne warunki oraz formy i terminy płatności.

W przypadku opóźnienia w zapłacie którejkolwiek z opłat najemca lub użytkownik ponosi odsetki w wysokości 12 % w skali rocznej (pkt 14).

R. T. złożył oświadczenie, że jego adresem do korespondencji jest adres: (...)/15, (...)-(...) S., na który mogą być mu przesyłane ewentualne powstałe noty obciążeniowe oraz przekazywane pisma urzędowe i wezwania.

Dowód:

- Ogólne warunki najmu lub użytkowania samochodu, k. 9-10,
- oświadczenie, k. 11.

R. T. uiścił należność za najem pojazdu marki T. (...), nr rej. (...), nr VIN (...) w dniu zawarcia umowy, tj. 5 stycznia 2018 roku. W tym samym dniu wpłacił kaucję w wysokości 1.000 zł. Pozwany przed zawarciem umowy wypłacił kwotę 1.500 zł w bankomacie, żeby posiadać środki na najem pojazdu i uiszczenie kaucji. Resztą kwoty R. T. dysponował w gotówce, którą miał w portfelu.

Dowód:

- zestawienie operacji, k. 74,
- przesłuchanie powoda, k. 71,
- zeznania świadka O. T.. k. 85-85v.

R. T. zwrócił pojazd marki T. (...), nr rej. (...), nr VIN (...) w dniu 7 stycznia 2018 roku o godzinie 18.00, w miejscu zwrotu – S., ul. (...) w S.. Po zwrocie pojazdu R. T. otrzymał wpłaconą uprzednio kaucję.

Dowód:

- protokół zwrotu, k. 12.
- przesłuchanie powoda, k. 71,
- zeznania świadka O. T.. k. 85-85v.

W miesiącu styczniu 2018 roku nie dokonano płatności kartą na rzecz K. G. M., na kwotę 661,74 zł.

Dowód:

- wykaz transakcji, k. 60.

W dniu 8 stycznia 2018 roku wystawiona została faktura VAT nr (...) na kwotę 661,74 zł brutto, z terminem płatności na dzień 8 stycznia 2018 roku. Jako sprzedawcę wskazano: K. G. M., a jako nabywcę R. T.. Jako sposób płatności wskazano: karta.

Dowód:

- faktura VAT, k. 13.

Pismem z dnia 14 lutego 2020 roku zawiadomiono R. T., że do dnia sporządzenia pisma nie została dokonana zapłata kwoty 661,74 zł wraz z odsetkami w wysokości 133,73 zł, z tytułu faktury FS (...) z dnia 8 stycznia 2018 roku. Zwrócono się do pozwanego o dokonanie płatności na wskazany rachunek bankowy. Pismo to wysłane na adres pozwanego przy ul. (...) w S. nie zostało odebrane przez R. T. i wróciło do nadawcy z adnotacją „nie podjęto w terminie”.

Dowód:

- wezwanie do zapłaty, k. 14,
- kopia przesyłki, k. 15-16,
- wydruk ze strony śledzenia przesyłek, k. 17-18.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W toku niniejszego postępowania strona powodowa żądała zasądzenia od pozwanego kwoty 661,74 zł wraz z odsetkami umownym, tytułem najmu pojazdu, na podstawie umowy zawartej w dniu 5 stycznia 2018 roku.

Zgodnie z art. 659 k.c. przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz (§ 1). Czynsz może być oznaczony w pieniądzach lub w świadczeniach innego rodzaju (§ 2). Na podstawie art. 669 k.c. najemca

obowiązany jest uiszczać czynsz w terminie umówionym (§ 1). Jeżeli termin płatności czynszu nie jest w umowie określony, czynsz powinien być płacony z góry, a mianowicie: gdy najem ma trwać nie dłużej niż miesiąc – za cały czas najmu, a gdy najem ma trwać dłużej niż miesiąc albo gdy umowa była zawarta na czas nieoznaczony – miesięcznie, do dziesiątego dnia miesiąca (§ 2).

Między stronami poza sporem pozostawało, iż w dniu 5 stycznia 2018 roku doszło do zawarcia umowy najmu pojazdu marki T. (...), o nr rej. (...) i nr VIN (...). Niekwestionowana była także wysokość roszczenia na jaką powoływał się powód, tj. 661,74 zł oraz iż pozwany uiścił kaucję w wysokości 1.000 zł, która następnie została mu zwrócona. Jak zgodnie twierdziły strony R. T. zwrócił pojazd w dniu 7 stycznia 2018 roku. Przedmiotem sporu pozostawało natomiast, czy doszło do uregulowania przez pozwanego należności za najem w/w pojazdu.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przy czym na podstawie art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należało, że to na powodzie spoczywał obowiązek wykazania, że zawarł z pozwanym umowę, z której wywodzi swoje roszczenia oraz że oddał pozwanemu pojazd do używania. Na pozwanym natomiast ciążył obowiązek wykazania, że uiścił na rzecz wynajmującego czynsz z tytułu zawarcia umowy najmu. Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, wynikającym z przywołanych przepisów, powód jest zobowiązany do wykazania wszystkich okoliczności uzasadniających jego roszczenie tak co do zasady jak i wysokości. Pozwany zaś, który odmawia uczynienia zadość żądaniu powoda, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (vide wyrok Sądu Najwyższego z 3 października 1969 r., II PR 313/69, Legalis 14124 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, Legalis 23098). Art. 6 k.c. rozumiany być musi również w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał. (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 r., IV CSK 299/06, Legalis 161055 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 293/07, Legalis 162518).

W ocenie Sądu pozwany wykazał, iż uregulował na rzecz powoda należność obciążającą go na podstawie umowy zawartej w dniu 5 stycznia 2018 roku. Na tą okoliczność pozwany zaoferował dowód z przesłuchania w charakterze świadka O. T., dowód ze swojego przesłuchania w charakterze strony oraz zestawienie operacji wykonanych w dniu 5 stycznia 2018 roku. Pozwany powołał się także na treść dokumentów przedłożonych przez powoda, z których wynikało, iż wywiązał się ze swojego zobowiązania.

Dokonując ustaleń stanu faktycznego sprawy Sąd oparł się na przedłożonych do akt dowodach z dokumentów, które nie wzbudziły wątpliwości w ocenie Sądu. Jako zasługujące na wiarę okazały się także zeznania świadka i powoda, którzy opisali okoliczności w jakich doszło do zawarcia umowy, jej realizacji, w tym płatności na rzecz wynajmującego. Relacje w/w osób co do zasady korespondowały ze sobą wzajemnie, a ewentualne rozbieżności należało tłumaczyć wpływem czasu jaki minął między składaniem zeznań, a wydarzeniami których dotyczyło niniejsze postępowanie.

Na podstawie zeznań świadka i przesłuchania pozwanego Sąd ustalił, iż w dniu 5 stycznia 2018 roku R. T. wypłacił w bankomacie kwotę 1.500 zł, aby móc uiścić należność za najem pojazdu oraz wpłacić kaucję. Pozwany dysponował już pewną sumą w gotówce w portfelu, co pozwoliło mu na uregulowanie należności w całości. Zeznania świadka i dowód z przesłuchania pozwanego nie zostały w żaden sposób skutecznie zakwestionowane przez powoda, a nadto relacje w/w osób znajdują wsparcie nie tylko w przedłożonym zestawieniu operacji na rachunku bankowym pozwanego, ale także w zasadach doświadczenia życiowego i składają się w logiczną całość. Strona powodowa nie zaoferowała przy tym żadnego dowodu, który wskazywałby na inny niż przedstawiony przez pozwanego stan faktyczny w sprawie. Wręcz przeciwnie z przedłożonych przez powoda dokumentów wynikało, iż należność w kwocie 661,74 zł została przez pozwanego uiszczona już w dniu zawarcia umowy, co pozostaje w zgodzie z twierdzeniami strony pozwanej w tym zakresie. Podkreślenia wymagało, że fakt uiszczenia należności przy zawarciu umowy był, jak wynika z Ogólnych warunków najmu lub użytkowania samochodu, przyjętym przez powoda sposobem rozliczania

się z klientami. Zgodnie bowiem z zapisem punktu 4a Ogólnych warunków najmu lub użytkowania samochodu zapłata następuje gotówką, kartą płatniczą lub przelewem z góry w całości, za minimum 1 miesiąc lub deklarowany okres najmu zawarty w umowie, plus kaucja minimum 500 zł, do rozliczenia w drugim dniu roboczym po zwrocie pojazdu, która zostanie zwrócona na konto wskazane przez najemcę lub użytkownika, jednak nie wcześniej jak w dniu dokonania całkowitej zapłaty za przedmiotowy najem, o ile umowa nie stanowi inaczej, ale w przypadku powstania szkody w pojeździe, kaucja zostanie zatrzymana do czasu likwidacji szkody. Fakt płatności z góry za najem wynikał zatem także pośrednio z treści tego dokumentu, a jedynie na mocy odrębnych uzgodnień i jedynie w szczególnych sytuacjach strony mogły ustalić inne warunki, formy lub terminy płatności (pkt 5). Także na fakturze z dnia 8 stycznia 2018 roku została uczyniona adnotacja, iż kwota 661,74 zł została uiszczona kartą. Z żadnego z przedłożonych przez powoda dokumentów nie wynikało zatem, aby pozwany uchybił swojemu zobowiązaniu w zakresie płatności czynszu. W sytuacji gdyby w istocie miało to miejsce, nieracjonalnym zdawało się dokonywanie zwrotu uiszczonej przez pozwanego kaucji, co miało miejsce po zwrocie pojazdu. Twierdzenia zawarte w piśmie procesowym, jakoby umieszczona na umowie z dnia 5 stycznia 2018 roku adnotacja o uiszczeniu należności wynikała z pomyłki, którą następnie powieliła osoba dokonująca zwrotu kaucji, pozostała natomiast jedynie w sferze dywagacji, bez żadnego wsparcia dowodowego. Jakkolwiek wskazać należy, iż w istocie w przedłożonych przez powoda dokumentach znalazła się omyłka w zakresie oznaczenia formy płatności, to z faktu tej omyłki nie można wywodzić negatywnych skutków prawnych dla pozwanego. Dokumenty te zostały sporządzone przez podmiot profesjonalny, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, od którego to podmiotu należy oczekiwać szczególnej staranności w redagowaniu dokumentów, na które w zasadzie jedynie wystawiający ma wpływ. Ewentualne nieprawidłowości w tym zakresie, które nie wynikają z intencjonalnego działania drugiej strony kontraktu, nie mogą wywoływać dla tej strony negatywnych skutków prawnych. Wątpliwości co do żądania strony powodowej mógł budzić także fakt, iż wezwanie do zapłaty zostało sporządzone dopiero po dwóch latach od zawarcia i realizacji umowy. Być może właśnie fakt braku zarejestrowania przelewu na kwotę 661,74 zł, stanowił impuls do uznania, iż należność nie została uiszczona. Powyższe pozostawało jednak poza zakresem badania Sądu, albowiem strona powodowa nie wskazywała na te okoliczności i nie zawnioskowała co do nich żadnych dowodów.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo.

Jedynie na marginesie wskazać należy (z uwagi na podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia), iż roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu. Zgodnie z art. 117 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu (§ 1). Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne (§ 2). Po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi (§ 2¹). W myśl art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

Roszczenie powoda jako związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą podlegało 3-letniemu terminowi przedawnienia. Umowa między stronami została zawarta i zrealizowana w dniach 5-7 stycznia 2018 roku. Pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 9 października 2020 roku, tak więc przed upływem 3 lat. W myśl art. 123 § 1 k.c. Bieg przedawnienia przerywa się: przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (pkt 1); przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje (pkt 2); przez wszczęcie mediacji (pkt 3).